

ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ З ОБЛІКУ ТА АУДИТУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ

Ринкові перетворення, які відбуваються у соціально-економічному житті нашої країни, реформування економіки висунуло нові вимоги до бухгалтерської науки та підготовки кадрів бухгалтерів, цієї найбільш масової економічної спеціальності.

У зв'язку з такими змінами зростають вимоги до підготовки фахівців економічних спеціальностей, в тому числі і спеціалістів з бухгалтерського обліку. Вони повинні вміти використовувати облікову інформацію для підготовки і прийняття управлінських рішень, для контролю за роботою окремих структурних підрозділів і підприємства в цілому, а також для аналізу господарської та комерційної діяльності підприємства.

Бухгалтерська наука в більшій мірі, ніж будь-які інші економічні науки, наповнена конкретикою, оскільки пов'язана з вирішенням конкретних господарських і фінансових завдань.

Перед бухгалтерською наукою було поставлено відповідальне завдання реального визначення і тлумачення економічних законів і категорій, їх застосування в практичній діяльності господарювання. Від спадку від планово-централізованої системи господарювання ми отримали надмірно зарегламентований та централізовано уніфікований бухгалтерський облік – від первинного документування господарських операцій до узагальнення облікової інформації і складання бухгалтерських балансів.

При командно-адміністративній системі управління бухгалтерський облік успішно виконував поставлені перед ним завдання, оскільки держава була єдиним власником, менеджером та інвестором підприємства. Однак традиційна система бухгалтерського обліку в тому вигляді, в якому вона існувала при командно-адміністративній системі управління не змогла повністю забезпечити інформаційні потреби нових суб'єктів ринку, які виникли в результаті реформування економіки України. Економічні перетворення в нашій країні закономірно призвели до необхідності в трансформації економіко-правового середовища та реформування системи бухгалтерського обліку.

Однією з особливостей практичного застосування розвитку національних систем бухгалтерського обліку, що спостерігалася впродовж другої половини минулого сторіччя в Україні була послаблена увага до його методології та до зовнішніх причин такого розвитку. Недостатньою була також орієнтація обліку на вимоги менеджменту. Застосування в обліково-економічній роботі персональних комп'ютерів тільки справляло видимість підвищення ефективності інформації, а вирішення проблеми методології обліку в цьому зв'язку зводилося.

Враховуючи потреби в облікових кадрах, в цей період сільсько-господарськими вищими навчальними закладами було започатковано масову підготовку спеціалістів з бухгалтерського обліку, активізовано науково-дослідну роботу і підготовку науково-педагогічних кадрів через аспірантуру.

Економічні перетворення змінили відношення до бухгалтерського обліку. Тепер ми позбулися значних викривлень, які не мали нічого спільного з економічною теорією.

Спираючись на міжнародні стандарти, Міністерство фінансів досить вдало визначило зміст положень (стандартів) бухгалтерського обліку до міжнародних, врахувало вітчизняні особливості та наукові напрацювання минулого, незважаючи на окремі незначні упущення, яких практично неможливо уникнути, здійснюючи реформу бухгалтерського обліку.

Відбулися досить суттєві зміни змісту кваліфікаційної характеристики бухгалтера, що в свою чергу не може не вплинути на систему підготовки бухгалтерських кадрів.

На переважній більшості підприємств сьогодні в бухгалтерії зосередилося виконання функцій, які раніше покладалися на інші економічні відділи, зокрема на: фінансовий, планово-економічний, відділ кадрів тощо. Функції цих відділів стихійно розподілилися між го-

ловним бухгалтером та керівником (власником) підприємства. До того ж, у головного бухгалтера з'явилася ще одна досить відповідальна функція – ведення податкового обліку та складання податкової звітності.

На такі об'єктивні умови повинна реагувати бухгалтерська наука, але насамперед система підготовки спеціалістів з бухгалтерського обліку. Реформування бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів в основному відбулося. Національні П(С)БО не є копіями МСБО.

Наука не є тією галуззю діяльності, яку потрібно комусь спрямовувати на століття, як це робилося раніше. Вона повинна постійно рухатись, удосконалюватися і вносити суттєві зміни в свій розвиток.

Обставини, що склалися, потребують конкретних цілеспрямованих дій в іншому напрямі. Так, нині вже розроблено Кваліфікаційні характеристики бухгалтера з врахуванням сучасних вимог до цієї професії. У відповідності до цих характеристик необхідно кардинально переглянути навчальні плани підготовки спеціалістів з обліку і аудиту.

Підготовку бухгалтерів слід здійснювати відповідно до вимог сьогодення, до вимог становлення і розвитку ринкових відносин.

На наш погляд, перелік профілюючих дисциплін доцільно було б доповнити дисципліною, як „Податковий облік та податкова звітність”, оскільки податковий облік на сучасному етапі розвитку всієї економіки займає одну з вирішальних позицій. І тому він повинен бути складовою частиною народногосподарського обліку.

На нашу думку, потрібно внести певні зміни до змісту і методики навчального процесу.

Теоретичні питання пов'язані із засвоєнням навчального матеріалу, студент мав би вивчити самостійно, використовуючи при цьому підручники, посібники, методичний матеріал.

На лекційних заняттях потрібно висвітлювати проблемні питання, давати тлумачення найбільш складних нововведень, які викликають труднощі серед студентів для сприйняття.

Сьогодні значну увагу приділяють застосуванню тестової форми контролю. Зважимо на те, що у вузах закордонних країн, зокрема США та Англії на іспитах широко використовується система тестів, яка дозволяє оцінити саме розумові можливості студента. На нашу думку, тести доцільніше використовувати не для підсумкового контролю знань студентів, а для поточною. Застосування тестів на іспитах дає негативний відтінок. Вся річ в тім, що побудова тесту (варі-

анти вже готових відповідей, серед яких одна – правильна) підказує студенту певні положення, тлумачення, висновки тощо. Таким чином, у студента може скластися хибна думка про наявність в нього певних знань, якими він насправді не володіє.

На нашу думку, при підготовці фахівців за спеціальністю „Облік і аудит” доцільніше використовувати усну форму контролю знань студентів. Оскільки до бухгалтерської професії висуваються вимоги охайного і чіткого ведення бухгалтерських реєстрів, вміння послідовно здійснити та оформити розрахунок тощо, такі якості краще перевіряти на письмових іспитах. Але все таки перевагу надавати усній формі, так як студент повинен в логічній послідовності висловити свою думку, реально оцінити ситуаційне питання викладача. Ще однією позитивною стороною письмової форми проведення іспиту є те, що у будь-який момент викладач документально може підтвердити виставлену оцінку. Проте запорукою проведення успішного іспиту незалежно від його форми, є ретельна підготовка студента до нього.